

Brüssel, 19. november 2021
(OR. en)

14108/21

DEVGEN 206
ACP 116
RELEX 992
SUSTDEV 159
COHAFA 84
ONU 135
CLIMA 395

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Kuupäev: 19. november 2021

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 13440/21

Teema: Veeküsimused ELi välistegevuses
– Nõukogu järeldused (19. november 2021)

Delegatsioonidele edastatakse lisas 19. novembril 2021 nõukogu 3828. istungil vastu võetud nõukogu järeldused, milles käsitletakse veeküsimusi ELi välistegevuses.

**Nõukogu järelused,
milles käsitletakse veeküsimusi ELi välistegevuses**

1. Nõukogu rõhutab vee strateegilist tähtsust, eelkõige seoses kestliku arengu, vaesuse vähendamise, toiduga ja toitumisalase kindlustatuse, inimarengu, kliimameetmete, keskkonnakaitse, elurikkuse ja ökosüsteemi säilitamise, humanitaartegevuse ning rahu ja stabiilsusega. Nõukogu rõhutab, et vesi on oluline keskkonna-, sotsiaal-, kultuuri- ja majandussüsteemide jaoks ülemaailmsel, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, tunnistades samal ajal suurenevaid inimtekkelisi survetegureid veevarude kvaliteedile ja kvantiteedile kogu maailmas ning ka seda, et kliimamuutuste mõju avaldub peamiselt vee kaudu.
2. Nõukogu tuletab meelde oma 17. juuni 2019. aasta järeldusi, millega kiideti heaks ELi inimõigustealased suunised puhta joogivee ja sanitaaringimuste kohta. Nõukogu rõhutab, kui oluline on kaitsta ja edendada neid õigusi kooskõlas kestliku arengu tegevuskavas aastani 2030 väljendatud põhimõttega, mille kohaselt ei tohi kedagi kõrvale jätta, ning kui oluline pöörata erilist tähelepanu lastele, puuetega inimestele ja soolisele võrdõiguslikkusele, tagades samal ajal kõigile naistele ja tütarlastele õiguse puhtale joogiveele ja sanitaaringimustele, samuti nende võrdse, kaasava, tõhusa ja sisulise osalemise selles kontekstis. Nagu COVID-19 on taas kord näidanud, on vee, sanitaaringimuste ja hügieeni (*water, sanitation and hygiene – WASH*) ning tervise valdkonna vaheline sektoriülene koostöö võtmetähtsusega tulemusliku epideemiateks valmisoleku ja neile reageerimise jaoks. Nõukogu tuletab samuti meelde oma 14. juuni 2021. aasta järeldusi, milles käsitletakse Euroopa tiimi tugevamat pühendumust inimarengule ning rõhutab tervikliku terviseühitsuse põhimõtte tähtsust.

3. Nõukogu kinnitab veel kord, et taskukohane juurdepääs vee, sanitaartingimuste ja hügieeniga seotud teenustele on oluline eeltingimus rahvatervisele ja inimarengule, ning tuletab meelde, et EL on jätkuvalt pühendunud kõigi inimõiguste edendamisele, kaitsmisele ja järgimisele, samuti Pekingi tegevusprogrammi ning rahvastiku ja arengu rahvusvahelise konverentsi tegevusprogrammi ja nende programmide läbivaatamiskonverentside tulemuste täieulatuslikule ja tõhusale rakendamisele, ning on sellega seoses jätkuvalt pühendunud seksuaal- ja reproduktiivtervisele ning seonduvatele õigustele. Seda silmas pidades kinnitab EL taas, et kohustub edendama, kaitsma ja järgima iga inimese õigust omada täielikku kontrolli ning otsustada vabalt ja vastutustundlikult oma seksuaalsuse ning seksuaal- ja reproduktiivtervisega seotud küsimuste üle ilma diskrimineerimise, sunni ja vägivalleta. Lisaks rõhutab EL vajadust tagada üleüldine juurdepääs kvaliteetsele ja taskukohasele igakülgsel seksuaal- ja reproduktiivtervise alasele teabele ja haridusele, sealhulgas põhjalikule seksuaalkasvatusele, ning tervishoiuteenustele.
4. Nõukogu tuletab meelde oma 19. novembri 2018. aasta järeldusi veediplomaatia kohta ja kinnitab taas ELi veealast diplomaatilist tegevust, eelkõige piiriülest veealast koostööd rahu, julgeoleku ja stabiilsuse tagamise vahendina, ja kutsub üles nende rakendamist jätkama ning suurendama vee-, kliima- ja energiadiplomaatia koostoimet, kaasates elurikkuse ning toiduga ja toitumise kindlustatuse. Nõukogu tervitab liikmesriikide tegevust piiriülese veealase koostöö toetamisel erinevates piirkondlikes kontekstides nende veemajanduse ja veediplomaatiaga seotud tegevuse kaudu.
5. Nõukogu rõhutab vajadust käsitleda veeküsimusi konfliktide ennetamise, lahendamise ja stabiliseerimise lahutamatu osana, sealhulgas suutlikkuse suurendamise kaudu, eelkõige vahendustegevuse kontekstis. Selleks rõhutab nõukogu vajadust töötada välja ja kasutada kõiki vajalikke veega seotud riskide kaardistamise vahendeid, varajase hoiatamise süsteeme ja nõutavaid eksperditeadmisi ning katastroofiohu vähendamist ja juhtimist, tuginedes konfliktitundlikule, sooteadlikule ja inimõigustepõhisele käsitusele. Kuna koostöö veeküsimustes, eriti piiriüleses kontekstis, pakub võimalusi rahu saavutamisse panustavate meetmete võtmiseks, on oluline, et veega seotud riske ja näitajaid võetaks arvesse ebakindlates riikides ja konfliktipiirkondades tehtavates konfliktianalüüsides ja programmitöös ning ÜJKP missioonide kavandamisel ja konfliktipiirkondadesse lähetamisel.

6. Nõukogu tunneb muret selle pärast, et ÜRO veenõukogu viimase aruande kohaselt on kestliku arengu eesmärgi nr 6 „tagada kõigile puhas joogivesi, sanitaaringimused ja kestlik veemajandus“ täitmisega suuri probleeme ja et see on tõsiselt alarahastatud. Seetõttu kutsub nõukogu üles vee mõõdet täiendavalt tugevdama nii ELi välistegevuses kui ka ÜRO tegevuskavades kooskõlas kestliku arengu eesmärgi nr 6 üldise kiirendamise raamistikuga (*SDG 6 Global Acceleration Framework*). Kuna vesi on oluline kõikide kestliku arengu eesmärkide seisukohast, on see ka kriitilise tähtsusega kestliku arengu tegevuskava 2030 edukaks rakendamiseks, samuti muude rahvusvaheliste kokkulepete ja kohustuste täitmiseks, mille hulka kuuluvad Pariisi kliimakokkulepe, uus linnade tegevuskava, bioloogilise mitmekesisuse konventsioon, ÜRO kõrbestumise tõkestamise konventsioon ja Sendai katastroofiohu vähendamise raamistik. Nõukogu tunnistab piiriveekogude ja rahvusvaheliste järvede kaitse ja kasutamise konventsiooni (veekonventsiooni), sealhulgas UNECE/WHO vee ja tervise protokoll alusel välja töötatud vahendite suurt väärtust seoses riiklike eesmärkide seadmisega veega seotud kestliku arengu eesmärkide rakendamiseks, samuti selle praktilisi suuniseid olukorra hindamiseks seoses võrdse juurdepääsuga veele ja sanitaaringimustele.
7. Nõukogu rõhutab vajadust tugevdada veeküsimustes mitmepoolsust ja dialoogi, mille keskmes on ÜRO, toetades sealhulgas kestliku arengu eesmärgi nr 6 üldise kiirendamise raamistiku rakendamist ja uue veeküsimustega tegeleva ÜRO erisaadiku määramist; lisaks rõhutab nõukogu ÜRO veealase töö tõhusa koordineerimise ja sidususe tähtsust, eelkõige ÜRO veenõukogu tugevdamise kaudu.

8. Nõukogu tervitab 2023. aasta ÜRO veekonverentsi kui võimalust mobiliseerida kõiki sidusrühmi ja sektoreid ning veelgi hoogustada veega seotud poliitilist impulssi, kusjuures EL räägib kaasa ühel häälel ja võtab ettevaatava hoiaku. Nõukogu kutsub üles saavutama konverentsil konkreetseid tulemusi, et kiirendada veega seotud eesmärkide ja sihtide saavutamist ning suunata kestliku arengu eesmärk nr 6 taas õigele rajale. Nõukogu tervitab 2021. aastal New Yorgis toimunud Peaassamblee presidendi kõrgetasemelise kohtumise tulemusi ning toetab 2021. aastal Bonnis toimunud tulemustele suunatud veealase dialoogi (*Bonn Water Dialogues for Results*) põhisõnumeid ja soovitusi ning jääb ootama eelseisvaid veeteemalisi konverentse, mis aitavad kaasa 2023. aasta veekonverentsi ettevalmistamisele, tuletades meelde ka liikmesriikide panust sellesse protsessi mõnede nimetatud konverentside korraldamise kaudu. Veega seotud sihtide ja eesmärkide saavutamiseks on kogu maailmas kiiresti vaja suuremat kaasatust, konkreetseid meetmeid ja kohustuste võtmist valdkonnaülestel lähenemisviiside raames. Nõukogu leiab, et EL ja selle liikmesriigid peaksid 2023. aasta veekonverentsi silmas pidades välja töötama ühised eesmärgid ja seisukohad.
9. Nõukogu rõhutab, kui oluline on, et EL ja selle liikmesriigid pööraksid veeküsimusele suuremat tähelepanu poliitilistes dialoogides kohalikul, piirkondlikul ja mitmepoolsel tasandil, samuti valitsustevahelistes protsessides ja rahvusvahelistel foorumitel, sealhulgas kliimamuutuste, elurikkuse, keskkonna, toidusüsteemide, energeetika, tervishoiu, inimarengu ja ookeanide teemadel. Sel eesmärgil toonitab nõukogu, kui olulised on korrapärased dialoogid kõigi asjaomaste sidusrühmadega, sealhulgas kodanikuühiskonnaga, pöörates erilist tähelepanu tõrjutud ja haavatavate rühmade kaasamisele ning kohalikul tasandil juhitavatele lähenemisviisidele, samuti inimõiguste kaitsjate, sealhulgas keskkonnaga seotud inimõiguste kaitsjate kaitsmisele.
10. Nõukogu kutsub kõiki Euroopa tiimi liikmeid üles tegelema veesektoris, sealhulgas rahastamise, juhtimise ja suutlikkusega seoses esinevate lünkadega, samuti jagama ühiselt ELi standardeid, oskusteavet, kogemusi ja ressursse. Sellega seoses kinnitab nõukogu taas vajadust kiirendada teadusuuringuid ja innovatsiooni ning andmete ja teadmiste jagamist, toetades samal ajal üleminekut veega seotud digitaalsetele lahendustele, sealhulgas suutlikkuse suurendamise kaudu.

11. Tuletades meelde vee valdkonna rahastamisprobleemi lahendamise vajadust, tervitab nõukogu jõupingutusi avaliku ja erasektori ning rahvusvahelistest ja riigisisestest allikatest pärit uuendusliku ja kaasava rahastamise mobiliseerimiseks. Nõukogu rõhutab, kui oluline on tagada vee- ja sanitaaringimuste küsimuste integreerimine arengu rahastamist ja Addis Abeba tegevuskava rakendamist käsitlevatesse aruteludesse. Nõukogu toetab ELi kestliku rahanduse arendamist ja rõhutab vajadust teha tasakaalustatud investeeringuid veemajandusse, vee kättesaadavusse ning sanitaaringimustesse ja hügieeni, nii maa- kui ka linnapiirkondades, sealhulgas tervishoiu- ja haridussüsteemide osana, samuti humanitaarkriisi tingimustes, et parandada vee kvaliteeti ja tugevdada vastupanuvõimet kliimamuutustele, tõhustada piiriülest veealast koostööd ning austada soolist võrdõiguslikkust, inimõigusi ja kestlikkusstandardeid. Nõukogu tunnistab ebapiisavate sanitaarteenuste ja reoveekäitluse mõju vee kvaliteedile, elurikkusele, inimeste tervisele ja väärikusele. Nõukogu kutsub üles edendama vee tõhusat ja kestlikku kasutamist kui prioriteeti kõigis sektorites, kus see on vähegi võimalik.
12. Nõukogu rõhutab veemajanduse tähtsust ja veevarude integreeritud majandamise rolli põhiprotsessina, mis edendab vee, maa ja nendega seotud ressursside koordineeritud arendamist ja kestlikku majandamist, et maksimeerida majanduslikku ja sotsiaalset heaolu õiglasel viisil, ohustamata seejuures elutähtsate ökosüsteemide jätkusuutlikkust. Nõukogu kordab vee, toidu, energia ja ökosüsteemi vahelise seose tähtsust veega seotud sünergia ja kompromisside käsitlemisel kogu ELi välistegevuses.
13. Nõukogu toonitab, kui oluline on veevarude integreeritud majandamine ühiskonna vastupanuvõime tugevdamisel kõigis sotsiaal-majanduslikes kontekstides ja ökosüsteemides, looduslike ohtude käsitlemisel ning kõigi veega seotud katastroofidest ja erakorralistest sündmustest ning aeglaselt kujunevatest nähtustest, nt meretaseme tõusust, tulenevate riskide vähendamisel. Lisaks peaksid veevarude integreeritud majandamise süsteemid ja taristud, sealhulgas need, mis on seotud vee, sanitaaringimuste ja hügieeniga, olema vastupanuvõimelisemad ja kliimaneutraalsed. Nõukogu rõhutab, et veega seotud meetmed tuleb paremini integreerida ELi välistegevusse ja rahastamisse kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise valdkonnas, ühtlasi Sendai katastroofiohu vähendamise raamistiku ja valmisolekumeetmete kaudu. Nõukogu kutsub üles veega seotud meetmeid, sealhulgas vee, sanitaaringimuste ja hügieeni küsimusi, paremini teistesse teemadesse integreerima ja kooskõlastama neid ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni kohaste riiklike kliimastrateegiate ja -kavadega ning pöörama suuremat tähelepanu piiriülesele ja piirkondlikule koostööle vee- ja kliimaküsimustes.

14. Nõukogu rõhutab veeökosüsteemide, eelkõige märgalade, kaitsmise ja taastamise olulist rolli inimarengu edendamisel, elurikkuse kaitsmisel, veereostuse vähendamisel ning kliimameetmete tõhustamisel kooskõlas Euroopa roheline kokkuleppe ja Pariisi kliimakokkuleppega. Nõukogu toonitab, kui olulised on looduspõhised lahendused, veevarude integreeritud majandamine, lähenemisviis „allikast kuni mereni“ (*source-to-sea*) ning sektoriülesed lähenemisviisid, rannikuala tervikmajandamine, ringmajanduse põhimõtted ja keskkonnahoidlikuma taastamise strateegiad. Nõukogu tõdeb samuti, et ÜRO 23. märtsi 2021. aasta Inimõiguste Nõukogu kohtumisel võeti inimõigusi ja keskkonda käsitleva resolutsiooni vastuvõtmisel teadmiseks soovitusel, et kõik riigid peaksid veemajanduses rakendama inimõigustepõhist käsitust ning et inimeste veevajaduse tasakaalu viimine veeökosüsteemide seisundiga, tagades samal ajal inimõiguste järgimise, on üks 21. sajandi peamisi väljakutseid.
15. Nõukogu rõhutab, et puuetega inimesi hõlmavad ja ümberkujundavad lähenemisviisid, mis käsitlevad soolise ebavõrdsuse algpõhjuseid, on keskse tähtsusega tagamaks, et kõigil oleks juurdepääs taskukohastele vee, sanitaartingimuste ja hügieeniga seotud teenustele, mis suurendab ka nende mõjuvõimu. Samuti kutsub nõukogu üles parandama analüüsi ja arusaamu seoses veega seotud sekkumiste erineva mõjuga eri sugupooltele, et saada sisendeid sooteadliku poliitika ja meetmete kujundamiseks.
16. Humanitaarabi, arengu ja rahu vahelise seose kontekstis kinnitab nõukogu taas vajadust humanitaarabi-, arengu- ja rahumeetmete suurema vastastikuse täiendavuse järele, et toetada veevarude, veevaldkonna töötajate (eelkõige sanitaarvaldkonna töötajate) ning veetaristu ohutust ja turvalisust, toetades rahvusvahelise humanitaarõiguse, rahvusvahelise inimõigustealase õiguse ja rahvusvaheliste töötajate õiguste järgimist. Nõukogu kutsub üles tõhustama elupäästvat abi osutavate humanitaartöötajate ja elutähtsate taristute kaitset mis tahes liiki, nii looduslike, juhuslike kui ka tahtlike ebasoodsate sündmuste eest. Nõukogu kutsub üles tugevdama seonduvaid mitut sidusrühma hõlmavaid protsesse ja analüüse, et koguda paremaid tõendeid ning parandada poliitikat ja sekkumiste rakendamist, võimaldades seeläbi humanitaar-, arengu- ja rahuvaldkonna osalejatel teha eelnimetatud seose kontekstis paremat koostööd kiireloomuliste vajaduste rahuldamiseks ja sekkuda varem algpõhjustega tegelemiseks ning humanitaaralaste vee- ja sanitaarkriiside tekke vältimiseks.

17. Nõukogu rõhutab taas piirkondlike integratsioonimeetmete tähtsust ning kutsub üles edendama piiriülest ja piirkondlikku veealast koostööd, sealhulgas põhjaveekihtide osas, käsitledes seda kestliku arengu, rohepöörde ja rahu peamise edasiviiva jõuna, ning kutsub üles uutele kooskõlastatud jõupingutusele seoses ÜRO veekonventsioonide, piiriüleste kokkulepete ja institutsiooniliste raamistikega ühinemise ja nende järgimise tähtsusega.
-